

IZVJEŠTAJI

Prirodoslovna istraživanja na otoku Dugom.

(Vidi str. 67.)

I.

O ekskurziji, izvršenoj uz pomoć g. doc. R. Kenka na otok Dugi, častim se podnijeti ovaj izvještaj:

Odmah na početku hoću da istaknem, da je rezultat ekskurzije potvrdio moja predviđanja o potrebi jesenske zoološke ekskurzije na Dugi. Prvi skupni pohod u maju prošle godine služio je veoma općoj orijentaciji. Studiranje i sabiranje faunističkoga materijala nije moglo biti tako sustavno i intenzivno, budući da se zbog skupnog obilaženja terena mi zoolozi (Hirtz, Kenk i ja) nismo uvijek mogli prema potrebi naše struke zadržavati na pojedinim povoljnim mjestima za zoološke svrhe. Osim toga mogli smo se baviti samo krupnijim elementima faune. I prigodom pohoda na Dugi ovoga proljeća, u kome je od zoologa sudjelovao samo g. Hirtz, koji je imao koncentrovati svoju pažnju u glavnom na studij vertebratske faune, a uz to je po mogućnosti sabirao opet samo krupnije predstavnike avertebratske faune, koja je, usput budi rečeno, kudikamo raznovrsnija i mnogobrojnija, ostao je velik dio zoološkoga programa neizvršen. Pored toga je opet ostala jesenska fauna van dohvata, a poznato je, da primorska fauna ima dva maksima: prvi, veći u proljeću, drugi, manji u jeseni.

Zato sam smatrao potrebnim, da se podaci o fauni Dugog, još prije prvih publikacija, upotpune jesenskim sabiranjem, kao i sabiranjem s pomoću nekoliko specijalnih metoda, koje dosada nismo na Dugom primijenili.

Ova je godina u vremenskom pogledu bila, na žalost, abnormna. Strašna je suša potrajala do kraja septembra. Mi, pak, nismo zbog zvaničnih dužnosti mogli pohod preložiti na kasniji termin. Ipak smo na povoljnim mjestima imali obilno prilike proučavati i sabirati bogatu i raznoliku jesensku faunu tako, te smo u punoj mjeri postigli svrhu, zaradi koje smo onamo pošli. Pored sabiranja po istim metodama, koje su već primjenjivane na ovim nalazištima, upotreбили smo još naročito intenzivno i s velikim uspjehom metodu

stresanja lisne faune s raznih vrsta drveća i visokog grmlja makoje, maslenjaka i vrtova u suncobran naročite konstrukcije i upoznali bogatu faunu paukova, pseudoskorpiona i insekata. Zatim smo marljivo obirali s velikom mrežom („Kätscher“) tratine i nisko grmlje, a skrenuli smo naročitu pažnju dosada nešto zanemarenoj leptirskoj fauni, loveći i studirajući veoma bujnu i aktivnu noćnu faunu uz pomoć acetilenske svetiljke. Gdje god se pružila za to prilika, snimali smo u prirodi karakteristične i biološki zanimljivije predstavnike faune fotografski. Za razmjerno kratkog boravka, podnoseći tešku žegu i potpunu skoro nestašicu vode (pili smo samo sa sobom dopremljenu kiselu vodu rogatačku, koja slabo žeđu gasi), hraneći se povećim konzervama i boreći se s velikim teškoćama neprijaznog krševitog terena sabrali smo oko 80 lovina u staklenkama s alkoholom konzerviranih s mnogo stotina objekata; nekoliko stotina leptirova i drugih insekata na suho preparovanih.

Veoma nas je zadužio svojom obilnom pomoći gosp. umir. žand. narednik Ivan P. Jović. Išao je stalno s nama; služio nam je ne samo vodičem, nego je marljivo sabirao i upozoravao nas na svaki nalaz. Osim toga nam je pomogao pri ukonačivanju, a priskrbio nam je i čamce. Ja sam mu lično zahvalio, ali smatram, da bi bilo dobro, da gosp. Joviću i sama Jugosl. akademija službeno zahvali, i molim učtivo, da se to učini. Gosp. je Jović i za predašnjih pohoda pomagao članovima Oziz-a na svaki način, a i sada smo ostavili i mrežicu i stakla i alkohola i dali mu naputke, po kojima će preko jeseni i zime za naše svrhe sabirati. Jedva mi je pošlo za rukom da gosp. Jovića odštetim u veoma skromnoj mjeri životnim namirnicama, jer je odbio primiti novčanu nagradu, koju je u velikoj mjeri zaslužio.

Na samom Dugom otoku bavili smo se od 9. do 16. septembra o. g. Činili smo svakodnevno i dopodne i poslije podne ekskurzije i do kasno uveče radili loveći noćni lov. Kako nismo mogli dobiti veću brodicu — imali smo na raspolaganju, dobrotom g. načelnika općinskoga, samo mali „kajić“ — morali smo se ograničiti na obilaženje južnog dijela Dugog otoka, koristeći se uzato i redovnim parobrodom, a da na susjedne otoke nismo dospjeli, što, međutim ne znači naročitu štetu, jer je fauna ista.

Sabrani materijal već smo počeli obrađivati i sortirati u svrhu razdjeljivanja na specijaliste; s tijekom ove zime bit će sve jamačno obrađeno. Sav avertebratski materijal svih triju pohoda koncentrovan je u Zoološkom zavodu ljubljanskog sveučilišta.

U Ljubljani, 6. oktobra 1926.

Dr. Jovan Hadži

II.

Pošto sam prigodom prošlogodišnjih faunističkih istraživanja na otoku Dugome stekao opću orijentaciju i upoznao glavne aktuelne faktore prirodne sredine, koja je u mnogome odlučna za sliku današnje faune otoka, prešao sam ove godine na detaljnija istraživanja kopnene faune u smislu moderne biocenotike.

Stojeći na stajalištu, da je skupljanje materijala i registriranje sadržaja prirode (u ovome slučaju popis životinja) samo temelj za pravu zadaću naučne faunistike, a da su glavno problemi, odnosno istraživanje uzroka, koji su doveli do složaja i karaktera faune nekoga područja, nastojao sam u praktičnoj tehnici ispitivanja terena povezati što tješnje sabiranje materijala sa biološkim opažanjima.

Znajući nadalje, da otok Dugi radi dugotrajne izolacije od kopna predstavlja već sam po sebi jedan osobiti biotop i da se složaj njegove faune samo onda može pravo razumjeti, ako se što bolje prouče pojedini sastavni dijelovi njegove prirodne (geografske) cjeline u smislu faunističke sociologije, obratio sam naročitu pažnju biotopima manjega opsega, koji pružaju osobiti faunistički i biocenoški interes. Takvi su biotopi na Dugome velika krška polja, nadalje impozantni kamenjaci Grbašćaka, Grbe i Gračine, maslinici i makije, periodične lokve i jezera, Slano Jezero kod Prisike i t. d.

U krug istraživanja ušao je ove godine također sjeverozapadni dio otoka, koji je prošle godine radi kratkoće vremena morao izostati.

Pošto sam već u prošlogodišnjem izvještaju iznio bitnu karakteristiku faune Vertebrata Dugoga otoka i njeno značenje za neke probleme naše zoogeografije i geologije (morfogenije Jadranske kotline), imao bih sada da pridodam, da se na posve blizim školjevima Velom i Malom Lagnju (Scoglio Bačili) pred Bijelim Rtom (Punte Bianche) u reptilskoj fauni našao siguran dokaz, da otok Dugi i školjevi Lagnji ne stoje u genetičkoj vezi i da nisu iste geologijske starosti. Ovo važno otkriće upućuje nas podjednako na što pomnija naučna istraživanja malih školjeva u području sjeverodalmatinske polinezije, i to ne samo onih, koji su daleko odmakli u pučinu, kako bi to zoograf očekivao, nego i onih, koji su kopnu pojedinih otoka najbliži. Kod proučavanja fauna ovih školjeva trebat će naročitu pažnju obratiti upravo na neke terikolne vrste (neke Reptile, kopnene Isopode, kopnene Gastropode i t. d.), koji nisu bili pasivno preneseni, nego su se u područje, aktivno u sukcesijama, useljavali još dok su otoci bili u vezi sa kopnom.

Ovako su došli kod istraživanja kopnene faune Dugoga otoka pored aktuelnih faktora u obzir i historički faktori, koji su uvještovali sliku današnje faune.

Na ovome putovanju skupljeno je mnogo materijala, od česti iz moje uže struke (fauna Vertebrata), od česti iz ostalih oblasti zoologije. Materijal je podijeljen tako, da je dr. Jovan Hadži preuzeo u svrhu detaljne obrade evertebratski, a autor ovoga izvještaja vertebratski dio. Samo sitnog zoološkog materijala sabrano je oko 30 boca i kutija.

Radi poređenja faune preduzet je i jedan izvidnički izlet na otok Ravu, kojom sam zgodom pored vrijednog zoološkog materijala sabrao za dra. Pevaleka preko 60 vrsta biljaka.

Svuda sam podjednako bilježio također narodnu trivijalnu zoološku nomenklaturu i frazeologiju pa folkloru, koliko je ona u vezi sa mojom strukom. Bilježio sam još i topografske termine, jer su na kartama mnogi narodni termini ove vrste iznakaženi ili su mjesto njih upisani talijanski nazivi.

Moje izvješće ne bi bilo potpuno, kad se ne bih napokon sjetio Ivana Petra Jovića, oružničkog stražmeštra u m., koji me je i ove godine često pratio na izletima po otoku i pomagao u skupljanju materijala.

U Zagrebu, 16. decembra 1926.

Dr. Miroslav Hirtz

III.

Čast mi je izvijestiti o botaničkim istraživanjima, koja sam ove godine izvršio na izvanjim zadarskim otočima uz pomoć asistenta sveučilišnog herbarija g. Stjepana Horvatića. U tu smo svrhu krenuli 18. maja uveče vlakom u Šibenik, a odavle brodom u Sali na Dugom otoku, kamo smo stigli nakon puna dva dana. Sali sam odabrao i ove godine za izlaznu točku, jer je otud najzgodnija opskrba i brodarska veza. Istraživanja su imala u glavnom za cilj fitosociološki rad. Što zajedno, što svaki napose prošli smo ove krajeve: u petak 21. maja: Sali—Jaz—Birbinšćica—Kamičina i natrag; u subotu 22. maja Sali—Mali Brčastac i natrag; u nedjelju 23. maja radi kiše samo Sali—Dumboka i natrag; u ponedjeljak 24. maja radi lošeg vremena prije podne Sali—Šolcova glavica—Triluka—Sali, a poslije podne Sali—Triluka i natrag; u utorak 25. maja Sali—Dugo polje—Veliko Jezero—Radovac, Zaglava—Sali; u srijedu 26. maja odjelito, Pevalek: Sali—Salsko polje—Kruševac

i natrag, Horvatić: Sali—Dugo polje—Rutnjak i natrag; u četvrtak 27. maja Sali—Stivanjsko polje—Arnjovo polje—Grba—Gračina—Veliko i Malo Jezero—Slotinjak—Žman—Sali; u petak 28. maja Sali—Hrnjetina—Vela Straža (najviši vrh na otoku)—Luka—Žman—Sali; u subotu 29. maja Sali—Blud—Šašćica—Sali; u nedjelju 30. maja Sali—školj Polib—Zaglava—Rake i natrag; u ponedjeljak 31. maja odjelito, Pevalek: Sali—Grbina—Čuh polje—Dugonjivo polje—Čuska—Dočić mali—Sali, Horvatić: Sali—Kučin mul—Kruševo polje—Sali; u utorak 1. lipnja kiša, koja nije mnogo smetala, jer se i onako pakovao sabrani materijal. U srijedu 2. juna krenuli smo ujutro brodom u Preko, a odavle brodom u Bakar (3. juna) i dalje. Prema tome sam boravio u istraživanju 12 dana na Dugom otoku, a put je trajao 4 dana. Za vrijeme čitavog boravka imao sam nosača (malog Fabijana), a često je sa mnom išao kao pomagač i oružnički stražmeštar u m. g. Ivan Jović. On mi je i ove godine čitavu sezonu sabirao i slao floristički materijal.

Ove sam godine sabrao oko 400 listova florističkog materijala i time popunio materijal od lani, našavši štošta nova za Dugi otok. Posebnu pažnju mogao sam ove godine obratiti i sabiranju mahova. Kao osobito zanimljiva nalazišta bilja valja mi spomenuti Radovae i Rutnjak sa sastojinama drvenog mlječera (*Euphorbia dendroides*).

Osim recentnog florističkog materijala pošlo mi je za rukom da nadem duboko ispod erljenice zemlje glinu s otiscima fosilnog bilja. Među lišćem dominira *Acer monspessulanum*, koji recentan na otoku ne dolazi. Taj javor prosudivan sa stajališta Dugog otoka znači sjevernu svojtu i rastao je na otoku za jedne svakako hladnije periode (diluvij). Koliko mi je poznato, ovo je prvi botanički diluvijalni nalaz u našem mediteranu. Nadam se, da će ta zbirka (neko 25 fosila), kad bude obradena, veoma mnogo značiti za povijest naše mediteranske flore. Svakako je taj nalaz veoma važan za razumijevanje geneze flore otoka Dugoga.

Pretežno sam radio fitosociološki, služeći se kvadratnom metodom. Kako je ta metoda dosta dugotrajna, to sam (koliko mogu sada reći) snimio niže asocijacije (inkluzive garig), a nisam dospio da si stvorim jasnu sliku makije i njenih sukcesija. Posljednja dva dana u maju nenadano su zadruge primile ljetno lice, nepodesno za fitosociološko snimanje, tako da bi i dulji boravak bio beskoristan.

Uporedo sa proučavanjem zadruga mnogo sam fotografirao s novo nabavljenom opremom, i ako s uspjehom sam nisam baš zadovoljan. Imam mnogo slika, koje ne vele mnogo, ali imam i

niz takvih, koje će se dati u publikaciji dobro upotrebiti. Ostalo mi je sedam omota plata, koje još nisam osvijetlio, ali i te ću trebati za reprodukciju fosila.

Uvaživši ovogodišnja istraživanja mogu ustvrditi, da je sada čitav srednji i južni dio otoka Dugoga fanerogamski i algološki floristički dobro poznat. Iz toga područja sabrana je i kolekcija mahova, koja čeka obradu. Osobito je važna nađena diluvijalna flora. Fitosociološki radovi nisu dovršeni, i ako se rezultati (osim kod makije) već vide, te ih treba samo dopuniti i kontrolirati. Makiju će trebati uzeti ponovo u posao.

Molim Jugoslavensku akademiju, da izvoli primiti ovo izvješće do znanja, a nadam se pouzdano, da ću do proljeća god. 1927. predati akademiji prve rasprave (1. Recentna flora srednjeg i južnog dijela otoka Dugoga pa otoka i otočića Kornati, 2. Alge otoka Dugoga).

U Zagrebu, 16. decembra 1926.

Dr. Ivo Peralek

IV.

Ovogodišnji moj rad oko istraživanja geologije otoka Dugoga u glavnom je bio ograničen na kraj sjeverno od mjesta Sali — Stivanjska gora, t. j. na sjeverni dio otoka, i na neka manja istraživanja najjužnijega dijela otoka Dugoga. U prvom redu bila mi je zadaća, da ustanovim prostorno raširenje dolomitne zone na sjeveroistočnoj strani otoka. Kredna dolomitna zona počinje sjeverno od mjesta Sali u smjeru prema Zaglavi, Žmanu i Luci. U tome prostoru izgrađuju dolomiti cijeli okoliš sve do morske obale, izuzev samu obalu mjesta Sali, punte Blud i obale od punte Blud do zaglavskoga zatona, koji su dijelovi izgrađeni od rudisnih vapnenaca. Isto je tako izgrađena od rudisnih vapnenaca glavica Zaglav istočno od sela Zaglava, pa cijeli komad obale od Vale Zmanšćica do kraja punte Luka. Na sjeveru seže zona dolomita do podno brijega Crveni Kamen sjeverno od mjesta Luke, a na zapadu ide gotovo u ravnoj liniji od Stražića preko Uhoja, Dočić-polja, Glavice, Male Stražice, Lokve u Salsko polje, gdje se na podnožju Kruševca završuje.

Na prostoru od Crvenoga Kamena do južnoga Savara nema nopće zone dolomita, pa je taj kraj izgrađen isključivo od rudisnih vapnenaca. Od Savara pa do sjevernog Birbinja po prilici do visine otoka Utrana ili Školjića dolazi opet dolomit, koji izgrađuje okoliš Birbinja, Savara i Zaglave lučke. Dalje sjeverno od Birbinja opet

je dolomitna zona prekinuta sve do Vale Todoka, odakle opet nastupa u nešto široj masi tako, da je kraj oko Dragova, Sv. Gospe, Lopatičine sastavljen od dolomita. Sjevernije se ne nalazi dolomit, pa ga na cijelom tom dijelu nigdje ne susrećemo u većoj množini, nego tu i tamo kao uložak sad veći sad manji u rudisnom vapnencu.

Iza toga sam odlučio ispitati najviše vrhove otoka i ustanoviti stratigrafijsku gradu njihovu. U to sam ime obašao Brčastac (200 m) zapadno od mjesta Sali, Gračinu na zapadnoj obali otoka (aps. visine 211 m), Velu Stražu (338 m), Veli Vrh (330 m), Šislavicu (273 m), Zlatno (Mt. d'Oro 238 m) i Sušanu (224 m). Glavice svih tih vrhova izgrađene su od debelo slojenih jedrih gornjokrednih vapnenaca, koji stvaraju u tom opsegu najstrašniji reljef krša, doduše bez osobitih morfoloških oblika, ali stim neugodniji za istraživača, jer je svaki rad u takovu terenu dvostruko naporan radi svoje neprohodnosti u bezbroju škrapa i ruševinskoga materijala.

Dalji se rad odnosi na morfološko i tektonsko istraživanje krških polja sjeverno od prije spomenute erte Sali—Stivanjska gora. U tu svrhu zaputili smo se preko Stivanjskoga polja na Arnjevo polje, koje leži nešto više apsolutno od Stivanjskoga polja. Oba polja su karaktera tektonskih krških polja, s razlikom što je Stivanjsko polje posve tektonsko, dok je Arnjevo polje bilo u svoje vrijeme potopljeno, pa je prema tome ležalo i znatno niže no danas, a koncem diluvija bilo je uzdignuto, kao i veća čest zapadnoga dijela otoka. Da je to tako, svjedoče taložine nadene na zemljištu F. Milića, gdje je ustanovljen ovaj profil: Ispod 2 m 50 cm debelog sloja ilovine dolazi oko 1 m debeo sloj sivo smedastoga pijeska, koji je dosta čvrst. U tome sloju našli smo ostataka nekadašnje flore otoka, koja se prema onoj današnjoj bitno razlikuje, a svakako pada u diluvij. Ovi pijesci leže odmah na rudisnom vapnencu, koji pokazuje jako izluženje, jer im je površina dosta glatka i strošena. Poblje o tome nalazu moći će se govoriti nakon opredjeljenja nadene flore, koju je uzeo dr. Pevalek na obradu.

U istom poslu obašli smo Malo i Velo Jezero, Glovačevo polje i Srednje polje, koja su po svom karakteru suglasna s Arnjevim poljem, s razlikom, što na Malom i Velom Jezeru nalazimo i danas bočate vode, a i sličnoga pijeska, koji izbacuju vode u proljeće i jesen za jakih oborina, a koji pijesak odgovara morskom pijesku nađenom u zatonu Zakaron. Iz toga slijedi, da more komunicira s nutrinjom otoka putem raznih pukotina, i tako dolaze pijesci i more u područje Veloga i Maloga Jezera. U Žmanu sam proučio

dolinu na jugu od mjesta Žman, koja nosi sve karaktere popriječne doline u geografskom smislu, a i u geološkom označena je svim odnosnim karakteristikama. Prvobitno je dolina imala karakter torenta, kojim su prolazile vode, što su se rušile niz obronke okolišnih vrhova Slotinjaka i Male Stražice; nakon prestanka te funkcije počela se stvarati u dolini terra rossa, a vegetacija učinila je napokon dolinu plodnim dijelom otoka.

Dalji tijek istraživanja ograničio se na najsjeverniji dio otoka, t. j. na krajeve oko Božave, Solina i Veloga Rata, pa južno od Božave oko Dragova, Birbinja i Savra. Ovaj najsjeverniji dio otoka morfološki je bitno različan od južnoga dijela i sredine otoka. Glavni gorski greben, koji se provlači diljem otoka, ovdje se znatno snizuje tako, da ovdje nemamo uzvisina iznad 150 m aps. visine, a na sjeverozapadnoj strani, dakle u okolišu Veloga Rata i Verunića, nema uzvisine iznad 50 m. Kako se sjeveroistočna strana toga dijela otoka dosta strmo ruši prema moru, tako se sjeverozapadna polagano gotovo ravno spušta do mora. Obala ovoga dijela jako je razvijena, pa nalazimo u tom malom prostoru tri velika zatona i to: zaton Pantera između Veloga Rata i Verunića, Dugi zaton oko Solina i na protivnoj, t. j. južnoj strani Solina, zaton Zakaron. I reljef krša nije tako razvijen u ovome dijelu, oblici su jednostavniji, bez onih jakih karakteristika gologog krša, a lagana plastika terena u okolišu polja i ne daje nam znati, da smo čas prije bili u užasnom i neprohodnom kršu. Sva redukcija morfoloških izrazitih kršnih karaktera u vezi je sa stratigrafijskim elementima toga dijela otoka. Na području cijeloga toga kraja nalazimo tanko pločaste gornjokredne vapnence posve bijele boje, koji na nekim mjestima, kao kod Verunića i dalje prema Solinama, pokazuju karaktere vapnenih lapora. Na žalost su svi ti slojevi bez fosila, što otežava njihovu pripadnost stanovitom niveau-u gornje krede. Te tanko slojene tvorevine razdrobljene su još i uslijed tektonskih učinaka, pa stoga nije čudo, da u njima nalazimo više ponora, a kako je teren vrlo nizak, to u tim ponorima nalazimo bočatu vodu, koja služi za napajanje stoke. Ti su ponori ponajviše obzidani kao onaj nedaleko od sela Polje i u dvorištu svjetionika, a sjeverno od svjetionika dolaze dva neograđena: Vela i Mala Šipnata. Južno od svjetionika ima uz obalu u jednom škaru koštanih diluvijalnih kršnika, kakvih nadosmo i u južnom dijelu otoka. Isto takvih kršnika ima pred ulazom u spilju Golubinku južno od svjetionika.

Nešto drugojačije morfološko lice ima kraj oko Božave i

sjeverno od toga mjesta. U prostoru Božava, Punta Nedilja, Punta Corona, Lokva, vrh Buflić i Prislik nalazi se krško polje, koje ne nosi karakteristika tektonskih, već se čini da je to abraziona površ, kao rezultanta djelovanja mora u doba, kada je taj dio otoka ležao pod površinom morskom. Polje je veliko i vrlo plodno, a izgrađeno je od debelo i tanko pločastih rudisnih vapnenaca. Sjeveroistočna strana mu se strmo ruši prema moru, dok je na zapadu ograničeno niskim gorskim grebenom. Južno zaleđe Božave okruženo je razderanim vrhovima i duboko usječenim kratkim dolinama jakoga kršnoga relijefa, koji znatno popušta u predjelu Dubovice i Dubovičkoga polja, gdje nastupa zona dolomita, poradi čega je i morfološko lice toga kraja jednostavnije i bez jačih oblika, a pogotovu je to jasno izraženo u predjelu Gospe od Dubovice i mjesta Dragova. Ovdje je teren naglo uzdignut tako, da visinska razlika između Božave i okoliša Dragova iznosi gotovo 100 m. Ova se visina zadržava i dalje prema jugu, jer i gorski hrbat postepeno dobiva na visini, što dalje idemo prema jugu, pa postizava svoju kulminaciju u Veloj Straži 338 m.

Južno od Dragova prema Birbinju, kao i u okolišu ovoga i Savra, javljaju se opet vapnenci s izuzetkom dijela uz obalu između Birbinja i Savra. Zapadno od Birbinja dolazi ravan u krednim vapnencima, koja se postepeno spušta prema moru. Južno od Savra nalazi se lijepa popriječna dolina zvana Ovča Draga, koja se svršava u zaljevu Ovča Draga. Neposredno iznad sjeverne strane Drage našao sam u bijelom rudisnom vapnencu debelu klupu fosila, poglavito golemih Hipurita, koje je dosta teško dobiti u cijelom stanju radi tvrdoće kamena. Na zapadnoj strani Drage nalazi se ponor, koji komunicira s morem, jer je u njenu bočata voda, kojom napajaju blago.

U tom dijelu otoka istražio sam još omanju pećinu na sjeverozapadu od mjesta Luke, a na podnožju Crljena Kamena iznad zatona Luka.

Istraživanja najjužnijeg dijela otoka odnosila su se na krška polja Dočić Veli i Mali, Kruševo polje, Maslenjak, Čuh, Drakovac i Dugonjivo polje. Prvih pet polja imaju morfološki karakter abrazionih površi, dok su posljednja dva karaktera tektonskoga. Zapadno od Dugonjivog polja nalazi se duboko urezana popriječna dolina, koja polazi gotovo od glavnoga gorskoga hrpta do mora, pa je u svojoj donjoj česti potopljena i pretvorena u prekrasan zaljev zvan Čuška Dumboka.

Na koncu sam istražio ispod vrha Kruševac južno od mjesta Sali ponor, koji je duboka i preko metra široka pukotina u debelo slojanom gornjokrednom vapnencu.

U Zagrebu, 16. decembra 1926.

Dr. Josip Poljak

Naučno putovanje u Udružene Države Sjeverne Amerike.

(Vidi str. 66.)

U augustu ove godine održan je IV. internacionalni botanički kongres. Bijaše to poslije velikog rata prvi internacionalni botanički kongres, pošto je treći internacionalni kongres održan u Bruxellesu godine 1910. Idući kongres imao se držati godine 1914. u Londonu, ali je poradi svjetskoga rata odgođen na neizvjesno vrijeme. Nastojanjem američkih prirodoslovnih naučnih korporacija organizovan je istom ove godine IV. internacionalni botanički kongres u Ithaci, malenom univerzitetskom gradu države New-York. Namjeru moju, da sudjelujem u ovoj internacionalnoj botaničkoj manifestaciji, omogućila je obilna potpora Ministarstva prosvjete, Ministarstva za šume i rudnike i Rektorata sveučilišta u Zagrebu. Kako se već niz godina bavim istraživanjima biologije termalnih organizama, pružila mi se putovanjem na kongres u Udružene Države Amerike prilika, da pohodim najznatnija svjetska nalazišta termalnih organizama u znamenitom nacionalnom parku Yellowstone. Ovu priliku ne mogoh propustiti, pa zahvaljujem napose Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti, što mi je zaključkom skupne sjednice od 8. jula 1926. odobrila obilnu potporu, te sam se mogao priključiti naročitoj ekskurziji, koja je udešena za evropske učesnike intern. botaničkog kongresa u nacionalne parkove Yellowstone i Rocky Mountains. Tako sam imao prilike da upoznam termalnu vegetaciju gejzera i vrućih vrela Yellowstonea. O kongresu i botaničkim ekskurzijama održao sam predavanja na botaničkim sastancima Hrvatskog prirodoslovnog društva 16. oktobra 1926. i 19. marta 1927., dok sam o putovanju Amerikom i napose o Yellowstoneu održao popularna predavanja 23. do 30. novembra 1926. u Pučkom sveučilištu, te sam ta predavanja na zahtjev općinstva morao i ponoviti.*

Smatram svojom dužnošću, da i pred ovim forumom, koji me je obilno potpomogao, da sam mogao izvesti čitavi naučni program,

* O samom Yellowstone-parku održao sam predavanja u Narodnom univerzitetu u Beogradu i u Pučkom sveučilištu u Splitu.